به نام خدا

نام: آموزش و پرورش ناحیه ۲

نام خانوادگی: دبیرستان فخرالدّین رفیع

پایه: دوازدهم درس: فارسی ۳ کلاس: تاریخ:۱۱ /۱۴۰۲/۱۰ زمان: ۷۰ بارم

۱- با توجّه عبارات زیر، معنی واژه‌های مشخّص‌شده را بنویسید. ۵/.

الف) ریگ آموی پرنیان شد.

ب) آب را تا باغستان و مزرعه مشایعت می‌کنند.

۲- عبارت«در ادبیات عرفانی، عارف کامل و مرشد را گویند.»در توصیف کدام واژه آمده است؟ ۵/.

الف) شیخ ب) مرید پ) واصل ت) مغان

۳- در هریک از موارد زیر، املا درست واژه را از داخل کمانک برگزینید. ۷۵/.

الف) در کنار «قنات حسنی» در شهر سیرجان (اتراق – اتراغ) می‌کردیم.

ب) تخم خرمایی به تربیتش نخل (باسق – باسق)

پ) نیامد بیش پرسیدن (صوابش – ثوابش)

۴- در متن زیر، واژه‌ای را که املای آن غلط است، بیابید و شکل درست آن را بنویسید. ۵/.

«ای عزیز، به خدا رسیدن فرض است و لابد هر چه به واسطهٔ آن به خدا رسند، فرض باشد به نزدیک طالبان، عشق بنده را به خدا برساند؛ پس عشق از بحر این معنی فرض راه آمد.»

۵- در گروه کلمات زیر، سه نادرستی املایی وجود دارد؛ شکل درست هریک را بنویسید. ۷۵/.

«نغمه و نوا، کاذیه و جا کاغذی، تداعی و یادآوری، سموم و باد، شبح و همسان، داروقه و پاسبان، غرامت تاوان، سفله و فرومایه، سلّانه‌سلاّنه و آرام و آرام»

۶- با توجّه به بیت«بگفتا جان‌فروشی در ادب نیست/ بگفت از عشق‌بازان این عجب نیست» تفاوت معنایی فعل «است» را در دو مصراع بنویسید. ۵/.

۷- در بیت «گفت: دیناری بده پنهان و خود را وارهان گفت: کـــار شرع کار درهم و دینار نیست»

الف) نوع «و» را در مصراع اوّل مشخّص کنید. ۲۵/.

ب) مصراع نخست را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی، مرتّب کنید. ۲۵/.

۸- در بیت«ای مشت زمین بر آسمان شو بر وی بنـــــواز ضربتی چند»

الف) کدام واژه «دو تلفّظی» است؟ ۲۵/.

ب) یک ترکیب اضافی و یک ترکیب وصفی معلوم کنید. ۵/.

۹- در متن« باران رحمت بی‌حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی‌دریغش همه جا کشیده»

الف) زمان و نوع فعل «رسیده» را بنویسید. ۲۵/.

ب) نوع «را» مفعولی است یا حرف اضافه؟ ۲۵/.

پ) یک واژهٔ «هم‌آوا» در عبارت بالا بیابید. ۲۵/.

۱۰- نوع حذف در مصراع نخست بیت زیر، به قرینهٔ لفظی است یا معنایی؟ ۲۵/.

«آیینهٔ نگاهت، پیوند صبح و ساحل لبخند گاه‌گاهت، صبح ستاره‌باران»

www.karnoon.ir

۱۱- در عبارت «عشقم به این بود که حرفتان را بشنوم، الان هم دوستتان دارم؛ بیشتر از همیشه».

الف) جملهٔ پیرو یا وابسته را مشخّص کنید. ۲۵/.

ب) نقش ضمیر متّصل(پیوسته) را در جملهٔ سوم مشخّص بنویسید. ۲۵/.

۱۲- در عبارت «بعد از خواندن این مطلب، متوجّه شدم که دنیا عجیب فراموشکار است! بیست‌سی سال پیش چه کارها کرده!»

الف) نوع وابستهٔ وابستهٔ را بنویسید. ۲۵/.

ب) نمودار گروه اسمی را که در آن وابستهٔوابستهٔ آمده، رسم کنید. ۲۵/.

۱۳- در بیت«به نام خداوند هفت افلاک/ که پیدا کرد آدم از کفی خاک» چند «وابستهٔوابسته» داریم؟ ۲۵/.

قلمرو ادبی

۱۴- هریک از ابیات زیر را به‌درستی کامل کنید. ۱

الف) ..... تا در زمانـــه باقـــی‌ست آواز باد و باران

ب) ای بی‌خبـــر بکـوش که صاحب خبر شوی .....

ج) پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند .....

د) ..... هان ای پسر، بکوش کـــه روزی پـدر شوی

۱۵- نویسندهٔ کتاب «مثل درخت در شب باران» کیست؟ ۵/.

۱۶- جاهای خالی عبارت زیر را به شکلی درست، پُر کنید. ۵/.

«متن زیر برگرفتهٔ از کتاب .... ترجمهٔ ..... است.

«گویند: که بطی در آب روشنایی ستاره می‌دید. پنداشت که ماهی است؛ قصدی می‌کرد تا بگیرد و هیچ نمی‌یافت. چون بارها بیاموزد و حاصلی ندید، فروگذاشت. دیگر ...»

۱۷- مفهوم نمادین «پروانه و مرغ سحر» را در بیت زیر، بنویسید. ۵/.

«ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز کان سوخته را جان شد و آواز نیامد»

۱۸- دربارهٔ تلمیح به کاررفته در بیت زیر، توضیح دهید. ۵/.

«با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت.»

۱۹- با توجّه به ابیات زیر به پرسش‌ها داده شده، پاسخ دهید.

«از سیم به سر یکی کلاهخود ز آهن به میان یکی کمربند

تا چشم بشر نبینـــدت روی بنهفته بـــه ابر، چهر دلبند

تـــا وارهی از دم ستـــوران ویـــن مردم نحس دیومانند

الف) واژهٔ «مردم» با کدام واژه ارتباطی مبتنی بر تشبیه دارد؟ ۲۵/.

ب) آرایهٔ ادبی«استعاره» در بیت سوم بیابید و آرایهٔ «حسن تعلیل» را در بیت دوم توضیح دهید. ۵/.

۲۰- در بیت زیر، معنای مجازی واژهٔ «خاک» چیست؟ ۲۵/.

«بگفتا: دل ز مهرش کی کنم پاک؟ بگفت: آن‌گه که باشم خفته در خاک»

۲۱- «مشبّه‌به» را در عبارت زیر، مشخّص کنید. ۲۵/.

«و من آن شب، پس از گشت‌وگذار در گردشگاه آسمان، تماشاخانهٔ زیبا و شگفت‌انگیز مردم کویر، فرود آمدم.»

www.karnoon.ir

۲۲- آرایهٔ ادبی مناسب با هر بیت را برگزیده، در برابر آن بنویسید.(یک آرایه، اضافه است) ۷۵/.

الف) بازآ در هـــوایت! خـــاموشی جنونم فریـــادها برانگیخت از سنگ، کوهساران:	۱- ایهام
ب) چـه نیکو گفت بـا جمشیـــد دستـــور کـــه با نادان نـــه شیون باد و نـــه سـور:	۲- جناس
پ) در عالم پیر، هـــر کجـــا برنایی است عاشق بادا که عشق خـوش سودایی است:	۳- اغراق
	۴- تشبیه

قلمرو فکری ۸ نمره

۲۳- مفهوم کدام بیت با سرودهٔ زیر، تقابل معنایی دارد؟ ۵/.

«دلا خموشی چرا؟ چو خُم نجوشی چرا؟ برون شد از پرده راز، تو پرده‌پوشی چرا؟

الف) شـــو منفجـــر ای دل زمـــانـــه وان آتش خـــود نهفتـــه مپسنـــد

ب) من پشیمان گشتم این گفتن چه بود؟ لیک چون گفتم پشیمانی چـه سود؟

۲۴- عبارت «دولت مستعجل» یادآور کدام بیت از حافظ است و به چه مفهومی اشاره دارد؟ ۵/.

۲۵- در بیت«در غم ما روزها بی‌گاه شد/ روزها با سوزها همراه شد» **منظور از «روزها بی‌گاه شد» چیست؟ ۵/.**

۲۶- نویسنده در عبارت زیر، به فرمان‌برداری ساکنان «کرانه‌های فرات» از کدام حکومت اشاره می‌کند؟ ۵/.

«کرانه‌های فرات، خط از کرانهٔ رود تیبر می‌خواندند.»

۲۷- شاعر در بیت «در دفتر زمانه فتد نامش از قلم / هر ملّتی که مردم صاحب قلم نداشت» **ادامهٔ حیات ملّت‌ها را در گرو چه موضوعی می‌داند؟ ۵/.**

۲۸- در نوشتهٔ زیر، مفهوم کنایی قسمت‌های مشخّص‌شده را، به ترتیب، بنویسید. ۵/.

«بعد از حکیم اسرار، همهٔ چشم‌ها به او بود که حوزهٔ حکمت را او گرم نگاه دارد.»

۲۹- عبارت«ناله‌های گریه‌آلود آن روح دردمند و تنها را می‌شنوم، ناله‌های آن امام راستین و بزرگم را که همچون این شیعهٔ گمنام و غریبش، در کنار آن مدینهٔ پلید و در قلب آن کویر بی‌فریاد، سر در حلقوم چاه می‌برد و می‌گریست.» **یادآور کدام موضوع مشهور است؟ ۵/.**

۳۰- با توجّه به متن زیر، چرا عین‌القضات همدانی، عشق‌ورزی را در عرفان واجب دانسته‌است؟ ۵/.

«ای عزیز، به خدا رسیدن فرض است و لابد هرچه به واسطهٔ آن به خدا رسند، فرض باشد به نزدیک طالبان، عشق، بنده را به خدا برساند؛ پس عشق از بهر این معنی، فرضِ راه آمد.»

www-kanoon.ir

۳۱- معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. ۴

الف) وظیفهٔ روزی به خطای مُنکر نبرد.

ب) بساط تهویه به تهران نرسیده بود.

پ) آسمان تفرّج‌گاه مردم کویر است.

ت) عشق هرکسی را به خود راه ندهد و به همه جایی مأوا نکند.

ث) پامان به ده باز نشده بود و در شهر دست و پا گیر نشده بودیم.

ج) گمان می‌کند به غایت‌القصوای مقصود خود رسیده است.

چ) هر که جز ماهی ز آبش سیر شد هر که بی‌روزی است، روزش دیر شد

ح) برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود آورند

«پیروز و سربلند باشید»